

- [Home](#)
- [Projects](#)
- [Artists](#)
- [Editions](#)
- [Texts](#)
- [Shop](#)

IS is Is

Jan Maarten Voskuil

Het gebeurt gewoon. Waar de Nederlandse musea en kunstinstellingen aansluiting zoeken bij de internationale actualiteit, naar verluidt tevergeefs, ontstaat er zomaar, bijna uit het niets, in een gewone huiskamer in Leiden een echte internationale projectruimte. In de eerste tentoonstelling UND Jetzt oogt de lijst met buitenlandse kunstenaars indrukwekkend. IS; het zou kunnen staan voor International Space, maar op het weblog wordt gesproken van Intimate Space. Een groter contrast dan tussen intiem en internationaal is ogenschijnlijk niet mogelijk.

Die intieme ruimte is het woonhuis van de kunstenaars lemke van Dijk en Guido Winkler. Een eerste blik toont een gewoon rijtjes huis in een begin twintigste eeuwse woonbuurt in Leiden, net buiten de oude stadsring. De woning is mooi opgeknapt; strakke wit gepleisterde muren, een vloer van bamboehout, een open keuken met kasten van hetzelfde materiaal en veel roestvrij staal. De kamer is vrij smal met een groot meubelobject, ook van bamboehout, dat de ruimte in tweeën deelt. De straatzijde met z'n hoge huizen, zorgt voor schaduw aan de voorkant. De achterzijde is licht met uitzicht op de tuin. Het is een huis waar kinderen spelen, waar gewoond en gewerkt wordt en dat nu als tentoonstellingsruimte openbaar wordt. Dit is IS allemaal. Maar deze ruimte houdt niet op bij de voordeur. Als een soort inktvlek breidt de plek zich uit. In eerste instantie tot om de hoek van de straat; in Galerie Le Petit Port gaat de tentoonstelling verder.

Net als andere kunstruimtes is IS ook al een virtuele plek op het internet, een weblog. Daar reikt de ruimte veel verder dan om de hoek. De ruimte linkt zichzelf naar plekken in Amsterdam, Groningen, Brussel, Bonn, Basel, New York, Sydney ... Verder kan niet. De plaatjes op het internet zijn van lage resolutie maar toch is te zien dat het plekken zijn van gelijkgestemden. Waar de ruimte zich via het internet over de wereld verspreid lijkt deze wereld in de openingstentoonstelling samen te komen in Leiden. Er komen kunstwerken uit Sydney, New York, Graz, Bonn, Brussel, Parijs, Melbourne, Antwerpen, Amsterdam, Apeldoorn, Rotterdam, Haarlem en Leiden. Een hele wereld komt samen op die ene intieme plek in Leiden. Het kan dus toch, intiem en Internationaal.

In UND Jetzt worden de artistieke intenties van IS zichtbaar. Ze tonen een internationaal gezelschap van kunstenaars dat zich laat omschrijven als modernistisch en abstract. Betekent IS misschien ook 'Internationale Stijl', want zo wordt het modernisme in sommige kringen ook genoemd?

Het is in ieder geval abstract maar laat ik de term abstract verder vermijden. Deelnemende kunstenaars als Billy Gruner, Tilman en Jan van der Ploeg houden niet van het woord abstract en juist zij zijn met hun tentoonstelling UND een belangrijke inspiratiebron voor de openingstentoonstelling van IS. Zij spreken liever van 'Non Objective' een term die is ontstaan vanuit de discussie over wat abstracte kunst nu precies is. Abstractie kan worden opgevat als een abstrahering of reductie van de werkelijkheid, maar het kan ook betekenen dat het helemaal los staat van de werkelijkheid. In dit geval kun je spreken van 'voorstellingsloos'. Non Objective is de Amerikaanse vertaling van voorstellingsloos en betekent 'object loos'. Hetgeen overigens weer iets anders is dan 'niet objectief'.

Zelf spreek ik, in navolging van Theo van Doesburg, maar liever over 'Concrete Kunst', hoewel ook die term weer associaties oproept die mij niet geheel bevallen. De term Concrete Kunst is door van Doesburg bedacht om alle banden te verbreken die de abstracte kunst nog heeft met de representatie en interpretatie van een werkelijkheid buiten het schilderij. In een concreet kunstwerk bestaat er geen buitenwereld. Het is wat het is. Het is vanuit deze gedachte dat van Doesburg betoogde dat kunstenaars hun werk eigenlijk niet behoeven te signeren. Een zuiver concreet kunstwerk verwijst namelijk evenmin naar de zielerorselen of overwegingen van de kunstenaar. Dit

'onpersoonlijke' aspect in de kunst is er wellicht de reden voor dat de systematische kunst en proceskunst, kunst die het resultaat is van een van te voren bepaalde procedure of vastgelegd systeem, in latere jaren synoniem zijn geworden aan concrete kunst.

Hoewel ik meen te weten dat van Doesburg niet daadwerkelijk zijn werken weigerde te signeren vind ik de gedachte interessant, zeker in tijden waarin persoonsverheerlijking en individualisme hoogtij vieren. Natuurlijk is kunst veel meer dan een individuele uiting. Als het een menselijke behoefte zou zijn om zich te uiten in constructivisme, kubisme of wat voor isme dan ook, waarom is dat dan niet eerder gedaan in de geschiedenis? Waarom kenden de Romeinen of de Grieken dan geen abstracte kunst, kubisme, pointillisme of wat voor isme dan ook? De omgeving, de kunst van anderen en het tijdsgewricht is in de geschiedenis altijd van groot belang geweest en volgens mij van veel grotere invloed op het werk van een kunstenaar dan de kunstenaar zelf.

Geldt wat voor een kunstwerk geldt ook voor een tentoonstellingsruimte? Kan een ruimte worden geduid zonder iets te weten over de intenties van de initiatiefnemers? Is het wezen van een ruimte de ruimte zelf? Of representeert de ruimte iets anders wezenlijks, bijvoorbeeld de identiteit van de tentoonstellingsmakers of de kunstenaars? Dergelijke vragen raken aan de Ontologie. Het zijn vragen naar het wezen, het zijn; het wezen van een kunstwerk of het wezen van een ruimte. En als er dan een ruimte komt die Concrete Kunst toont en die ook nog IS heet, kan ik toch niet blijven doen alsof het een afkorting is van Intimate Space, International Space, Internationale Stijl of wat dan ook. Dan is IS alles wat IS is, dan is IS gewoon Is en moet iedereen het zelf gaan zien.